

Holding Şirketlerinde Grup İçi Finansmanın Vergi Hukuku Yönünden İncelenmesi*

Selçuk TEKİN¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü,
selcuktekin@trakya.edu.tr

ORCID: 0000-0003-2725-0651

Özet: Bu çalışma, mülga 90 sayılı KHK'nın yürürlükten kalkması ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle holding şirketlerinin grup içi finansman faaliyetlerinde ortaya çıkan hukuki paradoksu incelemektedir. 90 sayılı KHK döneminde holdinglerin bağlı ortaklıklarına borç vermesi suç teşkil etmezken, 6361 sayılı Kanun ile izinsiz ödünç para verme eylemi, arızı de olsa cezai yaptırıma bağlanarak tefecilik suçu kapsamına alınmıştır.

Holdinglerin temel kuruluş amacı olan iştirakler arası fon yönetimi ve finansal koordinasyon işlevleri, mevcut ceza mevzuatı ile çelişir hale gelmiştir. Diğer taraftan vergi mevzuatı, emsaline uygun faiz tahakkukunu (adatlandırma) zorunlu kılarak bu işlemleri ticari bir gereklilik olarak kabul etmektedir. Vergi hukukunun "para faizsiz ev kirasız olmaz" ilkesi ile ceza hukukunun "izinsiz borç vermeyi suç sayan" yaklaşımı arasındaki bu uyumsuzluk, holding yapıları için ciddi bir hukuki güvenlik sorunu teşkil etmektedir. Çalışma kapsamında, ticari hayatın doğal akışına aykırı olan bu karmaşanın giderilmesi adına, holdinglerin grup içi finansman faaliyetlerini suç kapsamı dışına çıkaracak bir yasal düzenleme yapılması gerekliliği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Holding şirketler, Borçlanma Yasası, Adat Hesabı

An Analysis of Intra-Group Financing in Holding Companies in Terms of Tax Law

Abstract: This study examines the legal paradox arising in the intra-group financing activities of holding companies following the repeal of Decree Law No. 90 and the enactment of Law No. 6361 on Financial Leasing, Factoring, and Financing Companies. While lending to subsidiaries by holding companies did not constitute an offense under Decree Law No. 90, Law No. 6361 criminalizes unauthorized lending, even if performed as an isolated transaction.

The fundamental corporate purpose of holding companies—managing funds and ensuring financial coordination among affiliates—has become contradictory to current criminal statutes. Conversely, tax legislation necessitates the accrual of arm's length interest (interest scales/adat) on such loans, treating them as a commercial necessity. The normative conflict between the tax law principle that "loans cannot be interest-free" and the criminal law approach that "unauthorized lending is a crime" creates a significant legal security issue for holding structures. This study concludes that a legislative amendment is essential to exclude the intra-group financing activities of holding companies from the scope of criminal liability, thereby aligning the legal framework with the practical realities of commercial life.

Key Words: Holding Companies, Prohibition on Lending, Calculation of Interest on Intercompany Loans.

1. GİRİŞ

Modern ekonomi sisteminde holdingler, Anayasa'nın 48'inci maddesinde güvence altına alınan girişim özgürlüğü çerçevesinde, sermayenin tek merkezden yönetildiği en verimli organizasyon modellerinden birini oluşturmaktadır. Holding yapıları; hukuken bağımsız ancak ekonomik olarak bütünlük arz eden grup şirketlerini ortak bir stratejik vizyonda birleştirerek işlem maliyetlerini düşürmeyi ve kolektif bir finansal direnç oluşturmayı amaçlar. Bu organizasyonel yapının temel dayanağı, grubun likidite ihtiyacını dış kaynaklara başvurmadan, kendi iç fon fazlasıyla karşılamasını sağlayan iç finansman mekanizmasıdır.

Ancak Türk hukuk düzeninde, holdinglerin bu rasyonel finansman faaliyetleri; ticaret, vergi ve ceza hukuku disiplinlerinin kesiştiği noktada ciddi bir çatışma ile kuşatılmıştır. Ticaret hukuku, mülga 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK, 1983) sonrasında Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK'nun, 2011) 358 ve 395'inci maddeleriyle sermayenin korunması ilkesi uyarınca şirketlerin borçlanma gereksinimlerini kısıtlarken; vergi hukuku, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK'nun, 2006) 13'üncü maddesi kapsamındaki emsallere uygunluk ilkesi gereği grup içi borçlanmaları bir finansman hizmeti olarak nitelendirmekte ve piyasa rayicine uygun bir faiz (adat) tahakkukunu zorunlu kılmaktadır. Öte yandan, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu

* Bu çalışma; 16-17 Mart 2024 tarihlerinde çevrimiçi düzenlenen XXI. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Management - Plovdiv / Bulgaria Kongresi'nde sözlü sunulan ve kongre kitapçığında özeti yayımlanan "Holding Şirketlerin İlişkili Kişilerine Borçlanma Yasasının Değerlendirilmesi" isimli bildirin genişletilmiş halidir.

(2012) sonrası holding içi borçlanmalara dair açık istisnanın kalkmasıyla birlikte, faizli borç verme işlemleri Türk Ceza Kanunu'nun (2004) 241'inci maddesi kapsamında tefecilik suçlamasıyla karşı karşıya kalma riskini doğurmuştur.

Bu durum, holdingleri faiz tahakkuk ettirerek ceza hukuku riski üstlenmek ile faizsiz işlem yaparak vergisel yaptırımlarına maruz kalmak arasında hukuki bir çıkmaza sürüklemektedir. Söz konusu çok yönlü çatışma, yalnızca bir uyum meselesi değil; aynı zamanda hukuki güvenlik, ölçülülük ve mali güç gibi temel hukuk ilkelerinin açık bir ihlali özelliği taşımaktadır. Bu çalışma, grup içi borçlanma süreçlerindeki hukuki uyumsuzlukları vergi hukuku ilkeleri ekseninde inceleyerek, mevcut uygulamaların holding yapılarının işleyişi ve hukuk güvenliği üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: HOLDİNG

2.1. Tanım

Holding şirketi, temel olarak, başka şirketlerin hisse senetlerinin kontrol edici oranını elde tutarak, bu şirketler üzerinde yönetim ve kontrol yetkisini kullanan ana şirket olarak tanımlanabilir. Türk Dil Kurumu'na göre holding; ana ortaklık (<https://sozluk.gov.tr/>, 01.11.2025) demektir. Ülkemizde holding şirketlerin kapsama alındığı hukuki regülasyonların oldukça kısıtlı olduğu söylenebilir. Hatta, holding şirketler yönünden kanuni dayanak oluşturan TTK'nda bile holding ibaresine sadece bir defa ve dolaylı biçimde temas edilmiştir (Altaş, 2018:142). TTK'nun 519'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasında "... başlıca amacı başka işletmelere katılmaktan ibaret olan holding şirketler ..." denilmek suretiyle holdinglere dair tek hüküm düzenlenmiştir. TTK'nun sözkonusu maddesindeki bu deyişi ise, holding işletmelerini açıklamamakta bunların ikinci tertip yedek akçe ayıramayacaklarını düzenlemektedir (Akaş, <https://www.vergidunyasi.com.tr/arsiv/makaleler/holdinglerin-vergilendirilmesi>, 01.11.2025). Buna göre holdinglerin amacı başka şirketlere katılmak olup bir şirketin diğer birden fazla şirketle, bunların yönetiminde etkin olabilecek biçimde katılması olarak belirlenmektedir (Özalp, Saldıraner, Dereköy, 1990:38). Bu tanım dar bir tanım olarak kabul edilmektedir (Akça, 1998:208). Holding şirketlerinin başka şirketlere katıldıklarında kimi zaman ayrıca kendileri için de üretim yapmaları söz konusu olabilmektedir (Misli, 2022:184). Diğer yandan holdinglerin kuruluşu Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın yetkisi kapsamında izinle kurulabilmektedir. Nitekim "Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine Ve Kuruluşu Ve Esas Sözleşme

Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ"'nin (2012) 5'inci maddesinde anonim şirket biçiminde kurulan holdinglerin kuruluş ve esas sözleşme değişikliklerinde Bakanlığın iznine gereksinim olduğu hükmolunmuştur. Tüm bu belirlemelere göre holdinglerin tüzel kişiliklerden oluşan ve tek bir merkezden karar alma ve yönetme anlayışıyla hareket eden şirketler bütünü olduğu ifade edilebilir.

TTK'nun 195 ve devamındaki hükümler, bir şirketin başka bir şirket üzerindeki hakimiyetini, kontrol ilişkisini düzenleyen şirketler topluluğu esasen holdinglerden farklıdır. Şirketler topluluğu, Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin (2013) 105'inci maddesi uyarınca *bir ticaret şirketi ile buna doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan en az iki ticaret şirketinden meydana* gelmektedir. Bu çerçevede, bir ana şirkette (holding veya hâkim şirket), bağlı şirketler ve iştiraklerden oluşan hiyerarşik bir yapı söz konusudur. Holding şirketleri, iştiraklerini içgüdüsel olarak denetlemekte, koordinasyon, planlama ve organizasyonel işlemlerde kullanmakta, iletişim ve haberleşme tesis edilmekte ve bütçeleme yapmaktadır. Böylece bir üst yönetsel yapı oluşmaktadır (Veske, 2002:15).

2.2. Holdinglerin Vergisel Avantajları

Holdinglere özgü bir vergisel düzenleme olmamakla birlikte holdinglerin yapısı ve içeriği itibarıyla bazı vergisel düzenlemelerden yararlandıkları görülmektedir. Buna göre;

- KVK'nun 5'inci maddesinde yer alan iştirak kazançları istisnasından yararlanmaktadırlar. İştirak kazançları istisnası çifte vergilemeyi önlemek üzere vergi mevzuatımızda yer alan bir düzenleme olup, iştirak edilen şirket bünyesinde vergisi ödenmiş bir kazancın dağıtılması halinde dağıtıma bağlı stopaj yapılmaması amacıyla ihdas edilmiştir.

- Yine KVK'nın 5'inci maddesinde belirtilen iştirak hisselerinin satış kazancı istisnası hükümleri holding işletmeleri için de geçerli bulunmaktadır. Buna göre iki tam yıl aktiflerinde bulundurulmuş iştirak hisselerinin satışından doğan kazançların %50'si istisna tutulmaktadır. Aynı kapsamda olmak üzere bu satışlar Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/4-r bendi gereğinde KDV'sinden istisna tutulmuştur.

- KVK'nun 12'nci maddesi uyarınca köprü kredisi olarak bilinen ve kurumların banka ve finans kurumlarından veyahut sermaye piyasası oyuncularında sağlayarak birebir benzer şartlarla kullanılan borçlar, örtülü sermayenin hesabı kapsamında yapılan borçlanma olarak kabul edilmemektedir.

3. PAY SAHİPLERİNİN ŞİRKETE BORÇLANMA YASAĞININ HOLDİNGLERDEKİ DURUMU

TTK'nun 358'inci maddesinde pay sahiplerinin, sermayeye yönelik taahhütlerinden meydana gelen vadesi dolan borçlarının yerine getirilmemesi ve işletmelerin serbest yedek akçelerinden doğan kazançlarıyla geçmiş yılların zararlarına dönük olmaması durumunda işletmeye borçlanamayacakları belirtilmiştir. Kanun koyucunun buradaki amacı, pay sahiplerinin, şirketin nakit kaynaklarını, şirketin çıkarları dışında, kişisel finansman ihtiyaçları için kullanmasını engellemek ve şirket alacaklılarının korunmasını sağlamaktır. Bir başka ifade ile ilgili kanun hükmüyle uygulamada hemen hemen tüm şirketlerde yaygın olarak kullanılan ve fatura düzenlenmemek suretiyle mal alım-satımlarının saklanması, kasa açıklarının veya fazlalarının kapatılması ile örtülü kazancın transferi gibi farklı gayelere yönelen "ortaklardan alacaklar/borçlar hesabı" uygulamasının ortadan kaldırılması hedeflenmiştir (Çeker, 2012:660). Diğer taraftan TTK'nun 395'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde pay sahibi bulunmayan idare kurulu üyelerinin, bunların yakınları ile bağlantılı olduğu diğer kişilerin; şirketlere ve dolaylı olarak holdinglere borçlanamayacakları belirlenmiştir.

Ancak, bu düzenleme holding yapılarında ciddi ve beklenmeyen uygulama sorunları doğurmaktadır. Holdinglerde, borçlanan pay sahibi genellikle, bağlı şirketin hisselerinin tamamına veya çoğunluğuna sahip olan ana şirket veya hâkim şirkettir. Hâkim şirketin, bağlı şirketten borç alması, çoğu zaman kişisel bir ihtiyaçtan değil, grubun iç finansman gereksiniminin ve merkezi nakit yönetiminin bir parçası olarak gerçekleşmektedir. Holdinglerin varlık sebepleriyle çelişen bu yasağın düzenleme esasen piyasa koşullarında yaşanan kayıt dışı faaliyetlere engel olmak amacıyla gütmemektedir. Bir başka ifade ile bu yasağın temelinde, yönetim gücünü elinde bulunduran kişilerin bu gücü kötüye kullanarak şirket kaynaklarını kendi menfaatlerine aktarmasını önlemek yatmaktadır. Fakat kayıt dışı faaliyetlerle şirket tüzel kişilikleri ile ortakları arasında hukuki farklılık olduğu gerçeği tam olarak önlenememekte, dahası ihdas edilen yasağın ihlaline yönelik ceza hükümleri karşısında hukuki yaptırımlar ortaya çıkabilmektedir.

4. VERGİ HUKUKU BOYUTU

Borçlanma yoluyla sunulan finansman hizmetinin bir kazanç unsuru olduğundan bahisle vergilendirme yapılması kaçınılmazdır. Vergi

hukukunda faaliyetlerin yasa dışı olması vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesini engellemektedir. Nitekim 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK'un) 9'uncu maddesiyle vergiyi doğuran olayların yasalarla yasaklanmış olmasının mükellefiyeti ve vergisel sorumluluğu ortadan kaldırmadığı açıkça hükme bağlanmıştır.

4.1. Matrahının Korunması, Örtülü Kazanç Dağıtımı ve Ekonomik Yaklaşım İlkesi

Vergi hukukunun holdingler ve şirketler topluluğuna yaklaşımının temelinde, "vergi matrahının korunması" ilkesi yatmaktadır. Bir başka ifade ile vergiyi doğuran olayın gerçek içeriğinin tespiti için ihdas edilen müesseselerden biri de örtülü kazanç dağıtımının engellenmesidir. Bir vergi güvenlik kurumu olarak uygulanan ve transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımının giderilmesine dönük hükümler içeren örtülü kazanç dağıtımı; ilişkili kişilerle üçüncü kişiler arasında bir farklılık olmadığının da geçerli olduğu kuralını benimsemiştir. Buradaki temel kavram ise emsallere uygunluk kavramıdır (Arslan, 2020:333). Emsallere uygunluk ilkesi ile ilişkili kişi kavramları KVK'nun 13'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buradaki tanıma istinaden ilişkili kişi; teşebbüsün ortaklık yapısında yer alanları, bu ortakların temas halinde olduğu kişi ve kurumları ya da idari ve mali açıdan şirketin etkisi altında bulunanları belirtmektedir. Emsal bedel uygulaması ise; söz konusu tarafların mal ve hizmet alım-satımlarında belirledikleri tutarların, tamamen üçüncü taraflar arasında objektif piyasa koşullarında oluşacak fiyat düzeyiyle örtüşmesi demektir.

Grup içi borçlanmada faizsiz veya piyasa koşullarının altında (düşük) faizli kredi vermek, borç veren şirketin kârını (ve dolayısıyla vergi matrahını) suni olarak azaltarak, bu değeri faiz geliri olarak göstermeden borç alan şirkete aktarması olasılığı söz konusudur. Vergi idaresi, bu tür işlemleri sıkı bir denetime tabi tutmakta, özellikle vergi incelemeleri yoluyla bu tür matrah aşınmalarının önüne geçmeye çalışmaktadır.

Bu denetimin dayanağı, aynı zamanda "ekonomik yaklaşım ilkesi"dir. Bu ilke, vergilendirmede hukuki biçimden ziyade, işlemin ekonomik özüne ve gerçek amacına bakılması gerektiğini ifade eder. Bir başka deyişle hukuk kurallarının uygulanmasında olguların ekonomik açıdan dikkate alınmasını (Gökçay, 2018:13) içermektedir. Dolayısıyla, grup içi faizsiz bir borç, hukuki şekli itibarıyla "ödünç sözleşmesi" olsa da, ekonomik özü itibarıyla vergi idaresi tarafından bir "örtülü kazanç dağıtımı" veya "sermaye katkısı" olarak nitelendirilebilir.

Ancak, bu denetim faaliyetinin ve ekonomik yaklaşım ilkesinin uygulanmasının, Anayasa'nın 2'nci maddesinde, idare hukukunun genel ilkelerinde ve vergi hukukunun kendi iç ilkelerinde yer alan hukuki güvenlik, ölçülülük, adalet, mali güç ve gerçeklik ilkeleri ile eşgüdüm içinde yürütülmesi esastır. İdarenin takdir yetkisinin sınırsız olmadığı, bu temel ilkelerle çerçevelenmesi gerektiği unutulmamalıdır. İdarenin ekonominin gerekleri ve gerçeklerine aykırı işlem tesis etmesi beklenmeyeceğinden takdir yetkisinin ve emsallere uygunluk ilkesi uyarınca tespit ettiği bedel ya da fiyatların makul düzeyde olması mükelleflerce beyan edilen matrahların denetimini de gerçeklere uyarlanmasını sağlayacaktır.

4.2. Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Belirlemesi ve Emsallere Uygunluk İlkesi

Türk vergi mevzuatında grup içi işlemlerin denetiminin temel dayanağı, KVK'nun 13'üncü maddesidir. Bu madde, ilişkili kişilerle gerçekleşen işlemlerde, "emsallere uygunluk ilkesi"nin gerçekleştirilmesini şart koşmaktadır. İlişkili kişi tanımı oldukça geniştir (KVK m. 13/1) ve bir şirketin doğrudan ya da dolaylı biçimde diğerinin idaresine, murakabesine veya sermayesine katıldığı tüm durumları kapsamaktadır. Bu sebeple, holding şirketlerinde yer alan diğer tüm şirketler ilişkili kişi sayılmaktadır.

Mezkur kanun hükmü uyarınca, ilişkili kişiler arasında yapılan işlemlerde, bağımsız kişiler arasında uygulanacak fiyat, faiz oranı veya ücrete uyulması gerekir. Aksi halde, vergi idaresi, bu işlemi emsallere uygun hale getirecek şekilde düzelterek vergi matrahını yeniden tespit edebilir. Bu düzenlemenin ayrıntıları 1 Seri No.lu Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım Hakkında Genel Tebliği (GİB: 2007) ile ayrıntılandırılmıştır.

Grup içi veya ilişkili kişilerden borçlanma, KVK'nun 13'üncü maddesi uyarınca finansman hizmeti olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, bu hizmetin bedeli olan faiz oranının da emsallere uygun olması beklenmektedir. Emsallere uygunluk, ilişkili kişilere uygulanan fiyat ya da bedelin ilişkili olmayan kişilere uygulanan fiyat ya da bedelden farklı olmaması olarak tanımlanabilmektedir (Taşkın, 2016:35). Eğer bulunursa öncelikle iç emsale bakılmakta, bulunmaması durumunda dış emsaller araştırılmaktadır.

Vergi idaresi açısından, grup içi faizsiz borçlanma, en tipik örtülü kazanç dağıtım yöntemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. İdare, borç veren şirketin, bağımsız bir piyasa aktörü olsaydı faiz talep edeceğini, ancak ilişkili olması nedeniyle bu gelirden vazgeçtiği varsayımından hareket etmektedir. Bu vazgeçilen gelir, borç veren şirketin vergi matrahının eksik beyan edilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Bu noktada, transfer fiyatlandırması kuralları devreye girmektedir. İşlemin emsallerine uygun bulunup bulunmadığının saptanması için 13'üncü maddesi ile bu konudaki genel tebliğ hükümleri birlikte değerlendirildiğinde şu yöntemlerin kullanılabileceği görülmektedir:

- Karşılaştırılabilir fiyat yöntemi

- Maliyet artı yöntemi

- Yeniden satış fiyatı yöntemi

- İşlemsel Kar Yöntemleri

- İşleme dayalı net kâr marjı yöntemi,

- Kâr bölüşüm yöntemi.

Finansal işlemler için en uygun yöntemler genellikle karşılaştırılabilir fiyat yöntemidir.

4.3. "Para Faizsiz Ev Kirasız Olmaz" Varsayımı ve Adat Uygulaması

Türk vergi denetim uygulamasında sıkça karşılaşılan bir yaklaşım ise "para faizsiz ev kirasız olmaz" şeklinde özetlenebilecek otomatik ve varsayımsal bir yaklaşım düzenlemesidir. Bu yaklaşıma göre, ilişkili kişiler arasında faizsiz olarak verilen her borç, otomatik bir ekonomik değer transferi (faiz) olduğu varsayımıyla, vergi idaresi tarafından "adat" yoluyla düzeltmeye tabi tutulabilir. Bir başka deyişle devamlı surette borç para verenler ikrazatçı sayılarak finansman hizmeti sağladıkları ve bu hizmetlerinin faiz geliri olmaksızın yerine getirilemeyeceği anlayışı hakimdir. Bu anlayışla faiz tahakkuku işlemi yapılmaktadır ki buna adatlandırma ismi verilmektedir. Bu konuda yayımlanan 104 Seri Numaralı GVK Genel Tebliği¹ oldukça eski olmakla birlikte halen yürürlüktedir. Buna göre

VUK 3'üncü maddesiyle vergilendirmede vergiyi doğuran olayın gerçek içeriğinin temel olduğu, gerçeğe ulaşmada yemin dışında her türlü delilin kullanılabilmesi, bu noktada delil serbestisi bulunduğu, ispat yükümlülüğünün de bunu iddia

¹ 104 Seri No'lu GVK Genel Tebliği'nin 08.07.1972 günlü Resmi Gazete'de yayımlandığı hususu Gelir İdaresi Başkanlığı internet sitesinde belirtilmesine rağmen aynı günlü Resmi Gazete'de anılan Genel Tebliğ bulunmamaktadır. Ancak tebliğin tam metni Gelir İdaresi

Başkanlığı internet sitesinde bulunmaktadır. Bkz. <https://www.gib.gov.tr/mevzuat/kanun/433/teblig/6874>, 01.11.2025.

edene ait olduğu hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda mali idare, ilişkili kişilerle yapılan borçlanmalarda emsallerine aykırı bir faiz tahakkuku olduğunu ya da herhangi bir faiz işletilmediğini tespit ederse KVK'nun 13'üncü maddesine dayanılarak emsal bedeli veya geliri varsayımsal olarak hesaplayıp vergi matrahına eklemektedir. Grup içi faizsiz borçlanmalarında, borcun tutarı, vadesi ve mali idarenin kabul ettiği bir referans faiz oranı (örneğin, TCMB kısa vadeli avans faizi, mevduat faizi, Hazine bonusu getirisi) kullanılarak, borç veren şirket için varsayımsal faiz geliri hesaplanmakta ve bu gelir üzerinden kurumlar vergisi tarhiyatı önerilmektedir. Dahası kurumlar yönünden dağıtılmış kar olduğundan bahisle Gelir Vergisi Kanunu'nun² (GVK'nun) 94'üncü maddesine de kar dağıtım stopajı da istenilmektedir.

4.4. Örtülü Sermaye Düzenlemeleri ve Vergisel Etkileri

Sermayenin getirisi kar, bu kar da kurumlar vergisi mükellefleri yönünden kurumlar vergisine tabi tutulunca borçlanmaların kontrol altına alınması büyük önem arz etmektedir (Koyuncu, 2005:3). KVK'nun 12'nci maddesi uyarınca bir şirketin ortaklarından ya da ortaklarla ilişkili kişiler tarafından temin ettiği borçların, öz sermayesinin üç katını aşan kısmı örtülü sermaye olarak nitelendirilmektedir. Bu düzenlemenin amacı, ortakların, şirkete öz sermaye yerine borç şeklinde kaynak sağlayarak, bu borçlar üzerinden faiz ödemesi yapması ve faizi gider olarak dikkate alarak vergi matrahını aşındırmasını önlemektir. Örtülü sermaye üzerinden yürütülecek faizlerin kanunen kabul edilmemesi tıpkı transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımını gibi bir vergiye yönelik koruma kurumu şeklinde düzenlenmiştir.

Örtülü sermaye kapsamına giren borç tutarı üzerinden hesaplanan faizler ile kur farklarının, borç alan şirket nezdinde vergi matrahından gider olarak indirilmesi kabul edilmez. Yani, bu faiz ödemeleri şirketin kârını azaltmaz ve dolayısıyla kurumlar vergisi yönünden matrah aşınması söz konusu olmaz.

Bu düzenleme, holding içi borçlanmalar için önemli bir sınırlama getirmektedir. Özellikle küçük öz sermayeli ancak büyük yatırım ihtiyacı olan bağlı şirketler, holding veya diğer grup şirketlerinden yüksek tutarlı borç aldıklarında, bu borcun önemli bir kısmı örtülü sermaye kapsamına girebilir ve ödenen faizler vergisel olarak faydasız hale gelebilir.

5. CEZA HUKUKU BOYUTU

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK'nun) 241'inci maddesindeki tefecilik suçu, "*ekonomik açıdan zor durumda, deneyimsizliğinden veya kişilik özelliklerinden yararlanarak ya da aldatılarak, kazanç elde etmek amacıyla ödünç para veren veya bu amaçla kredi açan kişiyi*" cezalandırmaktadır. TCK'nun 242'nci maddesi ise tefecilik için işyeri açma veya teşkilat kurma halinde cezayı ağırlaştırmaktadır.

Tefecilik suçu, gelir elde etmek amacıyla başkalarına ödünç para verilerek meydana gelmektedir. Mülga 90 sayılı KHK düzenlemesinden farklı olarak yasakoyucu, eylemin süreklilik arz etmesini veya meslek haline getirilmesini suçun oluşumu için şart koşmamıştır. Yargıtay içtihatları da bu lafzi yorumu destekleyerek, kazanç kastıyla yapılan tek bir ödünç işleminin dahi suçun maddi unsurunu tamamladığını kabul etmektedir (Yargıtay 5. CD, 26.06.2013 T., E:2012/11969, K:2013/7253 sayılı kararı, Yargıtay 5. CD, 15.02.2016 T., E:2013/17056, K:2016/1620 sayılı kararı, Yargıtay 15. CD, 02.06.2020, E:2019/3692, K:2020/4119 sayılı kararı).

Suçun tüzel kişiler lehine işlenmesi durumunda, TCK'nun 20/2 ve 242. maddeleri uyarınca tüzel kişilere doğrudan hapis cezası verilemeyeceği faaliyet izninin iptali ve müsadere gibi ağır güvenlik tedbirleri uygulanabilmektedir. Cezai sorumluluk ise işlemi gerçekleştiren holding yöneticileri veya yönetim kurulu üyeleri gibi gerçek kişilere yüklenmektedir.

6. SONUÇ

Holding şirketleri, Türkiye ekonomisinin lokomotifi ve küresel rekabetteki temsilcileri olarak, verimli ve esnek bir şekilde faaliyet gösterebilmek için iç finansman mekanizmalarına büyük ölçüde ihtiyaç duymaktadır. Grup içi borçlanma, bu mekanizmanın bel kemiğini oluşturmaktadır. Ancak, Türk hukuk sistemi, holdinglerin bu ekonomik gerçekliğini tanımak ve düzenlemek yerine, onu üç farklı hukuk dalının kesişim noktasında sıkıştırarak içinden çıkılmaz bir çatışma, hukuki güvenlik krizi ve ölçülülük ilkelerinin içine itmiştir.

Ticaret hukuku, klasik sermaye koruma kurallarıyla iç finansmanın önünü kesmekte; vergi hukuku, katı "para faizsiz ev kirasız olmaz" yaklaşımını, otomatik adat uygulaması, örtülü sermaye ve finansman hizmetinden bahisle KDV düzenlemeleriyle, fiili olmayan gelirleri vergilendirerek ve çifte

² 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 06.01.1961 T. ve 10700 Sy. R.G.

vergileendirme yaratarak bu ilkeleri zedelemekte; ceza hukuku ise, 6361 sayılı Kanun'daki belirsizlikle holdingleri, vergi hukukunun gerektirdiği bir davranıştan dolayı dahi tefecilik suçu işleme riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Mülga 90 sayılı KHK kapsamında suç olmadığı açık şekilde düzenlenen holdinglerin ilişkili kişilerine borç vermesinin önüne geçilerek yeniden eski yasal düzenlemeye geçilmesi bir zorunluluk olarak durmaktadır.

KAYNAKÇA

Mevzuat (Kanun ve KHK'lar)

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu. (1961). T.C. Resmî Gazete (10700, 6 Ocak 1961).
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu. (1961). T.C. Resmî Gazete (10703-10704-10705, 10-11-12 Ocak 1961).
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu. (1984). T.C. Resmî Gazete (18563, 2 Kasım 1984).
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu. (2004). T.C. Resmî Gazete (25611, 12 Ekim 2004).
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu. (2006). T.C. Resmî Gazete (26205, 21 Haziran 2006).
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu. (2011). T.C. Resmî Gazete (27846, 14 Şubat 2011).
- 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu. (2012). T.C. Resmî Gazete (28496, 13 Aralık 2012).

90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (1983). T.C. Resmî Gazete (18183, 6 Ekim 1983).

Tebliğler

- 1 Seri No.lu Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Genel Tebliği. (2007). T.C. Resmî Gazete (26704, 18 Kasım 2007).
- 104 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği. (1972). Gelir İdaresi Başkanlığı. <https://www.gib.gov.tr/mevzuat/kanun/433/teblig/6874> (Erişim tarihi: 1 Kasım 2025).
- Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine Ve Kuruluşu Ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ. (2012). T.C. Resmî Gazete (28468, 15 Kasım 2012).

Sürelî Yayınlar ve Makaleler

- Akça, H. (1998). Vergisel açıdan holdinglerin durumu. *Sayıştay Dergisi*, (30), 207-222.
- Aktaş, H. (1997). Holdinglerin vergilendirilmesi. *Vergi Dünyası Dergisi*, (191). <https://www.vergidunyasi.com.tr/arsiv/makaleler/holdinglerin-vergilendirilmesi>
<https://sozluk.gov.tr/>, 01.11.2025.
- Özalp, İ., Saldıraner, Y., & Dereköy, A. H. (1990). Holding yönetimi. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 37-58.
- Veske, E. (2002). "Holding ve bağlı şirketler grubu" örgütlenme modeli. *Vergi Sorunları Dergisi*, (168), 13-18.